

วัฒนธรรมทางการเมือง : แนวคิดสู่การพัฒนาสังคมไทย*

Political Culture: Concepts to Development of Thai Society

พระจิรวัดน์ กิตติวิฑฒโน¹, กิตติคุณ บุญแก้ว², ภาณุวัฒน์ รังสวัสดิ์จิตร⁴ และ วรภาณุจณ์⁴

Phra Jirawat Singchai¹ Kittikoon Boonkaew², Panuwat Rungsawadijit³, and Warakan⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻⁴ Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: ploywipha901@gmail.com

Received 15 February 2023; Revised 19 March 2023; Accepted 16 May 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมือง : แนวคิดสู่การพัฒนาสังคมไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความหมายและลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง อันเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในเชิงจิตวิทยา โดยวัฒนธรรมทางการเมืองใดที่สังคมการเมืองต้องการก็มักถูกปลูกฝังให้เป็นความคิดอุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ ของสมาชิกในสังคมเมืองนั้นๆ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างกัน มีผู้นำประเทศที่เรียกต่างกัน แต่ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระบบการปกครองแบบใดต่างต้องการความมั่นคง เพราะเมื่อประเทศมีความมั่นคงก็ย่อมส่งผลดีในทุกด้านความมั่นคงนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเมืองการปกครองที่มีเสถียรภาพ มีลักษณะของการพัฒนาเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความมั่นคงมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจรัฐ ซึ่งแต่ละรัฐอาจมีความแตกต่างกัน จึงไม่อาจลอกเลียนแบบหรือรูปแบบของประเทศที่ต้องการได้ ทั้งนี้ในบริบทสังคมไทย ด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุก

Citation:

* พระจิรวัดน์ กิตติวิฑฒโน, กิตติคุณ บุญแก้ว, ภาณุวัฒน์ รังสวัสดิ์จิตร และ วรภาณุจณ์-. (2566). วัฒนธรรมทางการเมือง : แนวคิดสู่การพัฒนาสังคมไทย. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาศังคม, 1(3), 31-46.

Phra Jirawat Singchai Kittikoon Boonkaew, Panuwat Rungsawadijit and Warakan -. (2023). Political Culture: Concepts to Development of Thai Society. Journal of Interdisciplinary Social Development, 1(3), 31-46.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.28>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ชณะด้วยประการดังนี้ วัฒนธรรมทางการเมืองที่ได้อธิบายในเนื้อหาของบทความจึงเป็นทางเลือกกำหนดกรอบในการศึกษาและปรับปรุงแก้ไขพัฒนาตามอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าสืบไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรม, การเมือง

Abstract

According to the article “Political Culture: Concepts to Development of Thai Society” the main purpose is to identify the characteristic of political culture, which is the relationship between the members of the political society and the political society in psychology. By which the political culture in which the political society wants is often instilled into the ideas, ideology, beliefs, etc. of members in that political society, depending on the politics of each country which may have different characteristics There are different countries leaders. But regardless of which country has a system of government, it needs stability. Because when the country is stable, it will result in good results in all aspects. This security can be achieved with stable political politics. With the characteristics of gradual urban development Security is related to the state power structure. Which each state may be different, therefore may not copy or style the country you want, in the context of Thai society, with Thai economic, social and political conditions There are changes every moment. As follows the political culture described in the content of the article, is therefore an alternative way to frame the study. Develop according to democratic ideology in Thai society.

Keyword: Culture, Politics

บทนำ

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในเชิงจิตวิทยา โดยวัฒนธรรมทางการเมืองใดที่สังคมการเมืองต้องการก็มักถูกปลูกฝังให้เป็นความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ ของสมาชิกในสังคมการเมืองนั้นๆ ดังนั้นวัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ ที่ขึ้นตรงกับกระบวนการสร้างความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ จากสถาบันในทางการเมืองต่างๆที่แปรผันต่างกันไปตามแต่ละสังคมการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นมโนทัศน์ที่สำคัญในสาขาวิชาการพัฒนาการเมือง ซึ่งเป็นสาขาวิชาในทางรัฐศาสตร์การเมืองการปกครองเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ระบบการปกครองที่ดีตามความเห็นของ สมบูรณ์ สุขสำราญ (Suksamran, S. 1984) คือระบบการปกครองที่มุ่งสร้างสรรค์สังคมมนุษย์ให้เป็นสังคมที่ดีมีระเบียบอยู่ด้วยความสงบสุขและอุดมสมบูรณ์ ซึ่งในทฤษฎีของพระพุทธศาสนา ระบบการปกครองที่ดีอาจเป็นระบบใดก็ได้แต่ต้องยึดหลักการได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจและการรักษาไว้ซึ่งอำนาจความมั่นคงของการปกครองต้องสร้างสรรค์ประโยชน์สุขสวัสดิภาพและความสงบสุขของประชาชน

การเมืองการปกครองของแต่ละประเทศอาจมีลักษณะแตกต่างกัน มีผู้นำประเทศที่เรียกต่างกัน แต่ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระบบการปกครองแบบใดต่างต้องการความมั่นคง เพราะเมื่อประเทศมีความมั่นคงก็ย่อมส่งผลดีในทุกด้าน ความมั่นคงนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ ด้วยการเมืองการปกครองที่มีเสถียรภาพ มีลักษณะของการพัฒนาเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความมั่นคงมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจรัฐ ซึ่งแต่ละรัฐอาจมีความแตกต่างกันจึงไม่อาจลอกเลียนแบบหรือรูปแบบของประเทศที่ต้องการได้ สภาพปัจจุบันประเทศไทยมีระบบการเมืองและโครงสร้างทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่เข้มแข็งการพัฒนาระบบประชาธิปไตยจึงไม่ได้เจริญขึ้นในสังคมไทยและระบอบประชาธิปไตยได้หยุดชะงักลงนั้นมีสาเหตุมาจากการกระทำรัฐประหารหลายครั้ง โดยสลับกันไปมาระหว่างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยและรัฐบาลที่มาจากคณะรัฐประหารโดยการแต่งตั้งจน

กลายเป็นวงจรที่ไม่พึงปรารถนาในระบบการเมืองไทย เมื่อพิจารณาการทำรัฐประหารแต่ละครั้งมีสาเหตุมาจากการแย่งชิงอำนาจกันในทางการเมืองในยุคแรกๆ แต่ในระยะหลังสาเหตุของการกระทำรัฐประหารเพราะความขัดแย้งทางการเมืองโดยมีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายเกิดการแตกแยกทางความคิดในหมู่ประชาชน รวมทั้ง ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบบการเมืองของประเทศไทย

ความขัดแย้งทั้งหมดที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ระบบการเมืองของไทยก็ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่ก้าวหน้า โดยเฉพาะสาเหตุที่มาจากวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์วัฒนธรรมทางการเมืองจะมีเอกลักษณ์หรือมีลักษณะเฉพาะในสังคมทางการเมืองของประเทศนั้นๆ จนพัฒนาเป็นคุณค่าที่สำคัญในวิถีชีวิตของประชาชน จนกลายเป็นแบบอย่างของวัฒนธรรมทางการเมืองที่สืบทอดไปยังประชาชนรุ่นหลังในสังคมการเมืองของประเทศนั้น เป็นปรากฏการณ์ของวัฒนธรรมทางการเมืองที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองและการเปลี่ยนแปลงในระบบการเมืองการปกครองของประเทศนั้นๆ การที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในบางช่วงเวลาและมีการปกครองจากการยึดอำนาจหรือการทำรัฐประหารสลับกันไปในช่วงเวลา ก็แสดงถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยว่าบางครั้งก็ยอมรับในอำนาจของประชาชนหรือยอมรับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้ปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่บางครั้งก็ปฏิเสธผู้ปกครองที่ได้รับการเลือกตั้งจากรบอบประชาธิปไตย โดยเปลี่ยนไปยอมรับผู้ปกครองที่มาจาก การกระทำรัฐประหารหรือการยึดอำนาจนั้น แต่สำหรับประชาชนฝ่ายที่นิยมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็จะไม่เห็นด้วยกับการกระทำของคณะรัฐประหารซึ่งขัดกับอุดมการณ์ของหลักประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ปรากฏอยู่ในสังคมไทย ผลัดเปลี่ยนไปมาในสังคมการเมืองไทยมาโดยตลอด การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เข้มแข็งจึงต้องพิจารณาถึงวัฒนธรรมทางการเมือง และโครงสร้างทางการเมืองด้วย ในวิชาการพัฒนาการเมืองเป็นการศึกษากระบวนการสร้างสถาบันทางการเมืองและรูปแบบต่างๆ ของสถาบันทางการเมืองโดยเชื่อว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างการกล่อมเกล

(socialization) สมาชิกในสังคมการเมืองให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่สังคมการเมืองต้องการ หรือก็คือสร้างให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขึ้นมา ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองคือทฤษฎีการเมืองของแกเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Abraham Almond) ที่มองว่าการเมืองโดยรวมนั้น สามารถจะพัฒนาได้ หากสมาชิกในสังคมมี “สำนึกพลเมือง (civic virtue)” หรือ “วัฒนธรรมพลเมือง (civic culture)” ในการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน (the participant political culture) แต่หากสมาชิกในสังคมการเมืองที่ไม่สนใจการเมือง (the parochial political culture) หรือรับรู้แต่ไม่เข้าร่วมทางการเมือง (the subject political culture) การเมืองนั้นก็ด้อยพัฒนาความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง คำว่า “วัฒนธรรม” (Culture) ตามนิยามของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กล่าวว่า “สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะหรือวิถีชีวิตของหมู่คณะ”

ดังนั้นจึงอาจอนุมานได้เป็นสังเขปว่าวัฒนธรรมทางการเมืองก็คือสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามทางการเมืองแก่หมู่คณะหรือวิถีชีวิตทางการเมืองของหมู่คณะนั่นเอง โดยทั่วไปสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งมักเป็นสิ่งที่ดีงาม ไม่ว่าจะความเจริญงอกงามจะเกิดขึ้นต่อตัวมนุษย์หรือต่อสังคมก็ตามวัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคม เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างสรรค์ความเจริญงอกงามแก่มนุษย์และสังคมนั้นเอง เมื่อเป็นดังนี้วัฒนธรรมทางการเมืองจึงน่าจะมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทางการเมืองที่ดีที่งามของมนุษย์ในสังคมการเมือง เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างสรรค์ความเจริญงอกงามทางการเมืองแก่มนุษย์และสังคมการเมืองนั้นๆ อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ทางสังคม (Social Culture) หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งมาจากความเชื่อ (Beliefs) ค่านิยม (Values) และทัศนคติทางการเมือง (Attitude) ของบุคคลซึ่งได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังสืบต่อกันมา จนกระทั่งบุคคลยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติการเมืองของสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง (Political Socialization Process) ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่สืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีความรู้ทางการเมือง

(Political Knowledge) ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ของบุคคลในสังคม และเมื่อบุคคลในสังคมมีพฤติกรรมทางการเมืองเป็นแบบแผน (Pattern)

การเมือง

การเมืองที่เป็นแบบแผนก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคมนั้น จากกระบวนการเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าวการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองความสัมพันธ์โดยตรงกับวิวัฒนาการของระบบการเมืองการปกครองที่ผ่านมาในอดีต โดยเฉพาะกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

จากที่กล่าวในเบื้องต้น เราจะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรมทั้งหมดในสังคม โดยสาระพื้นฐานแล้ววัฒนธรรมทางการเมืองก็คือแบบแผนการดำเนินชีวิตทางการเมืองของสมาชิกทางสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละสังคมจึงแตกต่างกันไปตามทัศนคติความเชื่อ ค่านิยม และ จารีตประเพณีทางการเมืองของแต่ละสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นปัจจัยเงื่อนไขที่กำหนดบทบาทและพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกในแต่ละสังคมและเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ลักษณะและรูปแบบของระบอบการเมืองการปกครองในแต่ละสังคมแตกต่างกันด้วย นักวิชาการต่างประเทศ อย่าง กาเบรียล เอ. อัลมอนต์ (Gabriel A. Almond, 1956) อธิบายว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของ บุคคลที่มีต่อระบบการเมืองต่อส่วนต่างๆและต่อการแสดงบทบาททางการเมืองของบุคคล ซึ่งอาจจำแนกแนวโน้มหรือท่าทีในการแสดงออกทางการเมืองของบุคคลได้ 3 แบบ ซึ่งอัลมอนต์ เรียกว่า “Orientation” (ความโน้มเอียง) กล่าวคือ 1) ความโน้มเอียงด้านการรับรู้ (Cognitive Orientation) หมายถึง ความรู้และความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการเมือง 2) ความโน้มเอียงต่อการแสดงความรู้สึก (Affective Orientation) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการเมืองเป็นความรู้สึกทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อการเมือง 3) ความโน้มเอียงด้านการประเมิน (Evaluative Orientation) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ค่านิยมของบุคคลวิเคราะห์การเมืองเพื่อการตัดสินใจ ทั้งนี้ความเชื่อทางการเมือง

ของบุคคลอาจจำแนกได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ ความ เชื่อทางการเมืองต่อสิ่งที่เป็นอยู่และความ เชื่อทางการเมืองต่อสิ่งที่ควรจะเป็น โดยอาศัยทัศนคติความเชื่อและสภาวะแห่ง จิตใจของ บุคคล ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมทางการเมือง เพื่อการสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการยอมรับกติกาของสังคม รวมทั้งการให้ความสนับสนุนทางการเมืองโดยทั่วไปของ สมาชิกภายในระบบการเมืองในส่วนของประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่ไทยรับมาจากประเทศตะวันตกแม้ว่าการปกครองแบบนี้จะเป็นที่ นิยมกันทั่วไปในนานาอารยประเทศ และได้รับการยอมรับจากสังคมไทยอย่างกว้างขวาง แต่การปกครอง ระบอบดังกล่าวก็ยังไม่สามารถประสานเข้ากับวิถีชีวิตคนไทยได้อย่างสนิทแนบ แน่น

อาจกล่าวได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีจิตวิญญาณประชาธิปไตยหรือมีวิถีชีวิตแบบ ประชาธิปไตย อย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะมีเงื่อนไขสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ อันเป็น อุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ เรื่อง วัฒนธรรมทาง การเมืองของไทยแบบเดิม ที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบอุปถัมภ์มายาวนาน ทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองไทยค่อนข้างอำนาจนิยมและประเพณีนิยม ซึ่งลักษณะ พฤติกรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยเช่นนี้ มีเนื้อหาสาระแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในโลกตะวันตก ความเข้าใจโดยทั่วไปในเมืองไทย เกี่ยวกับการเมืองก็คือ การเมืองคือการแย่งชิง ตำแหน่งสาธารณะ ด้านการบริหารต่างๆ (ด้วย การเลือกตั้งหรือคหมหอกคมาตบ) ความเข้าใจ เช่นนี้เป็นผลให้คนทั่วไปรู้สึกว่าการเมืองไม่ เกี่ยวข้องกับตน มากไปกว่าความสามารถที่จะแก๊ง ว่าอ นาจทางการเมืองจะเป็นของใคร และ เมื่อเป็นเช่นนั้นนโยบายสาธารณะจะเปลี่ยนแปลง ไปอย่างไร ตนจะเอาตัวรอดหรือจะหา ประโยชน์ทางธุรกิจจากความเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลงนั้นได้อย่างไรประเภทวัฒนธรรม ทางการเมืองวิชาการพัฒนาการเมืองเป็นการศึกษากระบวนการสร้างสถาบันทางการเมือง และ รูปแบบต่างๆ ของสถาบันทางการเมืองโดยเชื่อว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างการกลมกลืน (socialization) สมาชิกในสังคมการเมืองให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปในทางที่สังคมการเมือง ต้องการ หรือก็คือสร้างให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองขึ้นมา ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรม

ทางการเมืองคือทฤษฎีการเมืองของ แกเบรียล อัล มอนด์ (Gabriel Abraham Almond) ที่มองว่าการเมืองโดยรวมนั้นสามารถจะพัฒนาได้ หากสมาชิกในสังคมมี “สำนึกพลเมือง (civic virtue)” หรือ “วัฒนธรรมพลเมือง ในการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน (the participant political culture) แต่หากสมาชิกในสังคมการเมืองที่ไม่สนใจการเมือง (the parochial political culture) หรือรับรู้แต่ไม่เข้าร่วมทางการเมือง (the subject political culture) การเมืองนั้นก็จะต้องพัฒนา โดยใช้ปัจจัยเกี่ยวกับความสำนึกทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งอัลมอนด์และเวอร์บา (Gabriel A. Almond & Sidney Verba, 1965) นิยามวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดไว้ดังนี้ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial political culture) เป็น วัฒนธรรมทางการเมืองในระบบดั้งเดิม ประชาชนในสังคมไม่มีความรู้ไม่มีบทบาททางการเมือง ไม่มีความคิดเห็นและไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ได้กำหนดบทบาททางการเมืองให้กับใคร ไม่มีรัฐธรรมนูญ และไม่มีข้อเรียกร้องทางการเมืองระหว่างประชาชนกับระบบการเมือง ประชาชนไม่ได้สนใจต่อระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ปรากฏใน สังคมที่ปฏิบัติตามจารีตประเพณีดั้งเดิมซึ่งปกครองกันแบบง่าย ๆ เช่น ชนเผ่าเงาะป่าซาไก และชนเผ่าผิวดองเหลืองในประเทศไทยหรือประชาชนในสังคมชนบทที่ห่างไกลความเจริญ เป็นต้นแต่ในปัจจุบันจะปรากฏกลุ่มวัฒนธรรมแบบคับแคบในยุคสมัยใหม่ก็มี 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า (Subject political culture) เป็น วัฒนธรรมทางการเมืองที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองโดยทั่ว ๆ ไปใน ระดับหนึ่ง ประชาชนในสังคมไม่มีความรู้สึกที่ตนเองมีความหมายหรืออิทธิพลต่อระบบ การเมือง ประชาชนได้ยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐ แต่ไม่กล้า แสดงออก ไม่กล้าเรียกร้องทางการเมือง ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจหรือผู้มีบารมีลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าจะพบได้ในกลุ่มคนชั้นกลางในประเทศกำลังพัฒนาความเชื่อที่ฝังรากลึกมาตั้งแต่อดีตอัน เป็นอิทธิพลของสังคมนิยมซึ่งมองว่ารัฐมีอำนาจเป็นผู้ปกครองเท่านั้น ประชาชนทั่วไป ควรมีหน้าที่เพียงเชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้จะพบเห็นได้ในสังคมทางการเมืองของประเทศไทยโดยเฉพาะประชาชนนิยมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ไม่ได้ติดตาม

ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐรวมทั้งไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participant political culture) เป็น วัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเป็น อย่างดีตื่นตัวทางการเมืองตระหนักในทางการเมือง มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง เห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเห็นว่าต้องควบคุม กำกับและตรวจสอบผู้ปกครองให้ใช้อำนาจปกครองเพื่อให้ระบบการเมืองตอบสนองความต้องการของ ประชาชนด้วยความเป็นธรรม รวมทั้งการบังคับใช้อำนาจตามกฎหมายวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมจะพบเห็นได้ในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบ ก้าวหน้าสูงและมีชนชั้นกลางกลุ่มใหญ่ที่มีจิตสำนึกทางการเมืองรวมทั้งมีความรับผิดชอบสูง ซึ่งจะมีอยู่ในประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว วัฒนธรรมทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในสังคมต่าง ๆ ตามทัศนะของ Almond และ Verba นั้นเป็นการยากที่จะชี้ให้เห็นชัดเจนไปว่าในสังคมต่าง ๆ ประชาชนในสังคมการเมืองทั้ง ประเทศจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามในสังคม การเมืองที่ประชาชนยังคงมีความแตกต่างกันด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมการเมืองซึ่ง จะมีผลต่อความรับรู้ทางการเมืองหรือจิตสำนึกทางการเมืองต่างกัน รวมทั้งความเข้าใจทางการเมืองของแต่ละบุคคลด้วย ทั้งนี้สรุปได้ว่าในสังคมต่าง ๆ ประชาชนจะมีลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผสม (Mixed political culture) ได้แก่ 1) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมไพร่ฟ้า (Parochial – subject political culture) เป็นวัฒนธรรมแบบที่ประชาชนไม่ยอมรับอำนาจในแบบดั้งเดิม เช่น อำนาจของหัวหน้าเผ่าหรือเจ้าของที่ดิน แต่ประชาชนเริ่มมีความจงรักภักดีต่อระบบการเมือง ที่สลับซับซ้อนมากขึ้น หรือยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางแทนที่จะยอมรับอำนาจของหัวหน้าเผ่า แต่ยังไม่สนใจเรียกร้องสิทธิทางการเมืองหรือไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมมีส่วนร่วม (Subject- participant political culture) ในวัฒนธรรมการเมืองแบบนี้ประชาชนกลุ่มหนึ่งมีความสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง และมีจิตสำนึกทางการเมืองสูง แต่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งก็เฉื่อยชาไม่สนใจ ที่จะเข้าร่วมทางการเมือง โดยยังยอมรับในอำนาจรัฐแบบปราศจากเงื่อนไขวัฒนธรรมทางการเมืองซึ่งมีการผสมกันในลักษณะเช่นนี้จะทำให้การเมืองไม่มั่นคง

เพราะว่าประชาชนในกลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีจำนวนน้อยอยู่ในสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบการมีส่วนร่วมก็จะถูกกีดกันจากกลุ่มคนที่อยู่ในวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าซึ่ง เป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ในสังคม เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า นั้นจะเน้นไปทางด้านอำนาจนิยมถ้าหากในระยะยาวมีการจัดตั้งองค์กรหรือกลไกทางการเมืองและสถาบันต่าง ๆ ขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญ เช่น พรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และกลุ่ม ผลประโยชน์ทางการเมือง เป็นต้นจะทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าถูกผสมผสานกันขึ้นจะทำให้มีความโน้มเอียงไปสู่วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม การจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยเจริญงอกงามขึ้นมีความต่อเนื่องยาวนาน วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมอาจจะมีอิทธิพลทำให้ประชาชนที่โน้มเอียงไปทางด้านอำนาจนิยมเปลี่ยนท่าทีและทัศนคติเกิดเป็นลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบผสมมีส่วนร่วม (Parochial – Participant Culture) เป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นในประเทศเกิดใหม่ และเป็นปัญหาในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองเพราะว่าประชาชนในประเทศเหล่านี้ส่วนมากจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ คับแคบ แต่จะถูกปลุกเร้าในเรื่องผลประโยชน์ทางเชื้อชาติศาสนา ทำให้เกิดความสนใจที่จะ เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตน การพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง โดยประชาชนกลุ่มหนึ่งอาจมีแนวคิดเอนเอียงไปทางด้านอำนาจนิยม ในขณะที่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งอาจเอนเอียงไปทางระบอบประชาธิปไตย ลักษณะความขัดแย้งนี้ทำให้โครงสร้างทางการเมืองไม่อิงอยู่กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะขึ้นอยู่กับกรปลุกเร้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ (Santaphan, C. 1999) ความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองมีความนิยมน้อย แพร่หลายซึ่งแต่ละประเทศจะมีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องด้วยวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริมความชอบธรรมทางการเมือง (Political Legitimacy) ให้กับระบบการเมือง ทั้งนี้ไม่ว่าระบบการเมืองนั้นๆจะมี

ลักษณะเป็นแบบเผด็จการหรือแบบประชาธิปไตยก็ตามซึ่งจะเป็นผลทำให้ระบบการเมืองนั้นๆ สามารถคงอยู่ได้อย่างราบรื่น ประชาชนจะสนับสนุนและให้ความร่วมมือกับ รัฐบาลโดยการเชื่อฟังคำสั่งและกฎหมายต่างๆ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ลักษณะธรรมชาติของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนที่เป็นอยู่ในสังคมแต่ละขณะนั้นมักจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นและเป็นอยู่ในแต่ละขณะอยู่เสมอ ดังเช่น กรณีการปฏิวัติของสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการนำของเหมาเจ๋อตุง ในปี.ศ. 1949 นั้น เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ยึดอำนาจได้แล้วก็ได้ทำการปฏิวัติวัฒนธรรม (Cultural Revolution) เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ คอมมิวนิสต์ให้เป็นวัฒนธรรมหลักของสังคมแทนที่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ทั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาชนชาวจีนหันมาสนับสนุนและร่วมมือกับรัฐบาลคอมมิวนิสต์นั่นเอง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสำคัญต่อการสร้างความชอบธรรมของรัฐบาลทั้งในแง่ของการรักษาระเบียบดั้งเดิมหรือการเปลี่ยนแปลงระเบียบของสังคม ในประการที่สอง วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นหรือริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ในประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดตะวันตก ซึ่งส่วนมากมักปรากฏเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของชนชั้นนำของสังคมที่เห็นว่า สภาพของระบบการเมืองที่เป็นอยู่รัฐสมัย ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้จึงต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญๆที่เกิดขึ้นในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าการที่กลุ่มชนชั้นนำของสังคมมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ริเริ่มและชี้้นำให้มวลชนเข้า มาร่วมและสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมทางการเมืองอาจเป็นตัว ชัดขวางที่คัดค้านหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน เช่น เหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งนำไปสู่การรัฐประหารโดยคณะปฏิรูปการปกครอง แผ่นดินซึ่งเป็นผลให้ระบบการเมืองไทยต้องกลับไปสู่ระบบการเมืองแบบเผด็จการภายใต้ รัฐบาลนายธานินทร์กรัยวิเชียร ทำให้มีนิสิตนักศึกษาและประชาชนที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ต้องหนีเข้าป่านั้นแสดงให้เห็นว่าการรัฐประหารโดยเหตุการณ์ 6 ตุลาคม

พ.ศ. 2519 ที่เกิดขึ้นได้รับการต่อต้านคัดค้าน ซึ่งในที่สุดระบบการเมืองแบบเผด็จการดังกล่าวก็ถูกโค่นล้มลงภายใน 1 ปีโดยคณะปฏิวัติภายใต้การนำของพลเอกเกรียงศักดิ์ชมะ นันทน์ใน 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 รวมทั้งกรณีการรัฐประหารของคณะผู้รักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คณะ ร.ส.ช.) ในเดือนกุมภาพันธ์พ.ศ. 2534 นั่นก็ได้รับการคัดค้านจาก กลุ่มผู้รักประชาธิปไตย จนนำไปสู่การเกิดขึ้นของเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ อีกทั้งการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 นำโดยพลเอกสนธิบุญรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกเป็นหัวหน้า โดยอ้างวาทกรรมทางการเมืองถึงสาเหตุของการยึดอำนาจครั้งนี้ว่า การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลทักษิณฯ (กลุ่มพลังประชาธิปไตยหรือกลุ่มพลังใหม่) ได้ก่อให้เกิด ปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่าย ทำให้คนในชาติขาดความสามัคคีอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนใน ประวัติศาสตร์ชาติไทย และการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 โค่นล้มระบอบทักษิณฯ ของนางสาวยิ่งลักษณ์ชินวัตร นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ความหมายของวัฒนธรรมทางการเมือง

Joyce (2015) ได้ให้คำจำกัดความของวัฒนธรรมทางการเมืองว่าหมายถึงชุดค่านิยม พื้นฐานของประชาชนในแต่ละประเทศที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง (political behavior) ส่วนสำคัญประการหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมือง คือ ระดับความไว้วางใจ (trust) ที่พลเมืองมีต่อผู้นำทางการเมือง (political leaders) ในประเทศที่มีการเมืองการปกครองระบอบเสรีประชาธิปไตยจะมีค่านิยมในทางการเมืองร่วมกันเช่น การมีสถาบัน (institutions) ผู้นำฝ่ายบริหาร (chief executive) ฝ่ายนิติบัญญัติ (legislatures) และฝ่ายตุลาการ (judiciary) หรือศาล (courts) รวมถึงองค์กรทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมือง (political parties) กลุ่มกดดันหรือผลักดัน (pressure groups) กระบวนการทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง (elections) และเสรีภาพส่วนบุคคล (personal freedoms) ที่ให้หลักประกันในความเป็นพลเมืองแก่พลเมืองทุกคนเป็นรายบุคคล เมื่อก้าวถึงวัฒนธรรมทางการเมืองจะให้ความสำคัญต่อทัศนคติทางการเมืองของประชาชนซึ่งมีแนวโน้มว่าประชาชนส่วนใหญ่คิด รู้สึก และกระทำการอย่างไรในกิจกรรม หรือกิจการทางการเมือง (political affairs) ซึ่งอาจมีระดับที่แตกต่าง

กันออกไปในแต่ละประเทศนักทฤษฎีเสรีนิยมเชื่อว่าวัฒนธรรมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ (Historical development) ของประเทศนั้น ๆ และมีการสืบทอดผ่านคนหลายรุ่นโดยกระบวนการที่เรียกว่า การขัดเกลาทางสังคมการเมือง (Political socialization) ซึ่งมีสถาบันที่ทำหน้าที่ขัดเกลาอบรมสั่งสอนความเชื่อและค่านิยม (beliefs and values) ให้แก่สมาชิกในสังคมนับตั้งแต่ ครอบครัว สถานศึกษา สื่อมวลชนและพรรคการเมือง (Joyce, 2015) วัฒนธรรมทางการเมืองจึงหมายความรวมถึง ค่านิยม แนวคิด พฤติกรรมหรือแนวปฏิบัติตลอดทั้งเทคนิควิธีการทางการเมืองที่ใช้ร่วมกันในสังคมกลุ่มเดียวกัน เป็นแบบของทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มสมาชิกของระบบการเมืองหนึ่ง รวมถึงความไว้วางใจที่สมาชิกของสังคมมีต่อผู้นำทางการเมืองโดยแสดงออกผ่านสถาบันทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละกลุ่มจะมีอัตลักษณ์ที่เป็นค่านิยม แนวคิด พฤติกรรม มีความเป็นตัวของตัวเองอันเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาจากสถาบันสังคมนับตั้งแต่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน ตลอดทั้งสถาบันทางการเมือง ค่านิยม แนวคิด พฤติกรรมหรือแนวปฏิบัติ เหล่านี้ จะได้รับการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

ประเภทของวัฒนธรรมการเมือง

การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง เป็นการศึกษาวัฒนธรรมภาคพลเมือง (Civic Culture) ซึ่งได้ดำเนินการในปี 1963 โดยนักรัฐศาสตร์อเมริกัน ชื่อ อัลมอนด์ (Gabriel Almond) และ เวอร์บา (Sydney Verba) โดยอัลมอนด์และเวอร์บา ได้สำรวจและศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่มีพัฒนาการในระบอบเสรีประชาธิปไตย โดยแยกวัฒนธรรมทางการเมืองของภาคพลเมืองออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ (Parochial political culture) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้ใต้ปกครอง (Subject political culture) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้มีส่วนร่วม (Participant political culture) ในส่วนของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ พลเมืองจะไม่มีวาทะหนักในความมั่นคงหรือ

การดำรงอยู่ของรัฐบาลกลาง หากแต่ให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์เฉพาะถิ่นเฉพาะกลุ่ม สำหรับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้ใต้ปกครอง พลเมืองจะไม่มองตนเองในฐานะผู้มีส่วนร่วม ในกระบวนการทางการเมือง หากแต่มองว่าตนเองเป็นเพียงผู้ใต้ปกครองของรัฐบาล ส่วน วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมพลเมืองเชื่อและตระหนักว่าตนเองสามารถให้การ สนับสนุนระบบการเมืองและขณะเดียวกันก็ตระหนักว่าตนเองจะได้รับผลจากระบบการเมือง เช่นกัน จากการศึกษาแนวคิดหลักของอัลมอนต์และเวอร์บา มองว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมี ส่วนร่วมหรือประชาธิปไตยจะเป็นวัฒนธรรมหรือระบบการเมืองที่มีความมั่นคงที่สุดในสังคม ในขณะที่ทัศนคติวัฒนธรรมทางการเมืองแบบผู้ใต้ปกครองและวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับ แคบเฉพาะถิ่นเฉพาะกลุ่มจะเป็นอุปสรรคต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมหรือระบอบ ประชาธิปไตย ในวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม พลเมืองจะมีความกระตือรือร้นในทาง การเมือง ในการที่จะแสดงออกในสิทธิและความพึงพอใจต่อผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมือง (ที่มาจาก การเลือกตั้ง) แต่จะไม่ปฏิเสธที่จะยอมรับการตัดสินใจของผู้ปกครองหรือผู้นำทาง การเมือง (ที่มาจาก การเลือกตั้ง) ในสิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วย ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมทางการเมือง แบบมีส่วนร่วมหรือเรียกว่าวัฒนธรรมพลเมือง (Civic culture) จะช่วยแก้ปัญหาความตึง เครียดหรือความขัดแย้งในระบอบประชาธิปไตย โดยเชื่อมโยงระหว่างการควบคุมโดย ประชาชน (Popular control) กับการปกครองหรือธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ (Effective governance) วัฒนธรรมพลเมือง รวมถึงภาคประชาสังคม (Civic community) ที่เป็น การเมืองภาคพลเมือง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้ความสำคัญกับความสนใจและผลประโยชน์ ทางการเมือง ความเท่าเทียมกันในสังคม ความเชื่อถือและไว้วางใจระหว่างบุคคล การรวมตัว เป็นสมาคมด้วยความสมัครใจ ปัจจัยดังกล่าวจะนำไปสู่การปกครองหรือธรรมาภิบาลที่มี ประสิทธิภาพและเป็นประชาธิปไตย

วิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมืองไทย

วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย ฦภูฎพล บุณยพิพัฒน์ ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการการ เมืองไทยว่า อาณาจักรสุโขทัยมีลักษณะที่ผู้ปกครองใช้หลักธรรมราชา มาถึงอาณาจักรกรุงศรี

อยุธยาได้นำวัฒนธรรม ขอมที่มีลักษณะลัทธิเทวราชาเข้ามาใช้ในการปกครอง เกิดระบบศักดินา ระบบไพร่ ถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นและก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ยังคงเป็นการปกครองแบบอำนาจอรวมศูนย์ (ฉันทบุณย พุทธพินัย, 2560) วัฒนธรรมดังกล่าวได้ผูกติดกับสังคมไทยมาเป็นเวลากว่าแปดร้อยปี เป็นการสืบทอดวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบนายกับบ่าว ผู้ใหญ่กับผู้น้อย แบ่งเป็นค่ายเป็นคุ่มขึ้นอยู่กับ นายหรือผู้ใหญ่สืบทอดมาถึงวัฒนธรรมทางการเมืองในปัจจุบันที่มีระบบตามนายสั่ง การแบ่งแยกเป็นกลุ่ม ที่ผูกพันด้วยระบบอุปถัมภ์และผลประโยชน์ กลุ่มเหล่านี้จึงมีอคติจากความชอบ ความหลง หรือความเกลียด ทำให้ขาดการวินิจฉัยไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ไม่สามารถเปิดใจประสานความคิดกับกลุ่มอื่น นอกจากนี้ ในบางยุคสมัยในอดีต การเมืองไทยมีลักษณะภาคินิยมที่มีพรรคการเมืองมีฐานการเมือง เฉพาะถิ่น เมื่อวิเคราะห์ด้วยแนวคิดของอัลมอนด์และเวอร์บา จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของไทย ซึ่งมีลักษณะค้ำแคบเฉพาะกลุ่มเฉพาะถิ่นและผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองมองประชาชนว่าเป็นผู้ใต้ ปกครองที่ต้องเดินตามทิศทางที่ผู้นำกำหนด ทั้งสองวัฒนธรรมเป็นอุปสรรคสำคัญต่อคุณภาพของ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญต่อหลักสิทธิมนุษยชนของปัจเจกบุคคลใน การที่จะมีส่วนร่วมในภาคพลเมือง

สรุป

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองกับสังคมการเมืองในเชิงจิตวิทยา โดยวัฒนธรรมทางการเมืองใดที่สังคมการเมืองต้องการก็มักถูกปลูกฝังให้เป็นความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ ของสมาชิกในสังคมการเมืองนั้นๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศซึ่งอาจมีลักษณะแตกต่างกัน มีผู้นำประเทศที่เรียกต่างกัน แต่ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีระบบการปกครองแบบใดต่างต้องการความมั่นคง เพราะเมื่อประเทศมีความมั่นคงก็ย่อมส่งผลดีในทุกด้านความมั่นคงนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเมืองการปกครองที่มีเสถียรภาพ มีลักษณะของการพัฒนาเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป ความมั่นคงมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างอานาจารัฐ ซึ่งแต่ละรัฐอาจมีความแตกต่างกัน จึงไม่อาจลอกเลียนแบบหรือรูปแบบของประเทศที่ต้องการได้ ดังนั้น

วัฒนธรรมทางการเมืองจึงเป็นความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ ที่ขึ้นตรงกับ กระบวนการ สร้างความคิด, อุดมการณ์, ความเชื่อ ฯลฯ จากสถาบันในทางการเมืองต่างๆ ที่ แปรผันต่างกัน ไปตามแต่ละสังคมการเมือง ทั้งนี้ในบริบทสังคมไทย ด้วยสภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ไทย มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะ ด้วยประการดังนี้ วัฒนธรรมทาง การเมืองที่ได้อธิบายใน เนื้อหาของบทความจึงเป็นทางเลือกกำหนดกรอบในการศึกษา ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาตาม อุดมการณ์ประชาธิปไตยในสังคมไทยให้เป็นไปได้ในการพัฒนาที่เน้น ความสำคัญที่ความเป็นอยู่ที่ ดีขึ้นของประชาชน จะทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า มั่งคั่ง มั่งคั่ง ยั่งยืน สืบไป

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพล บุญยพิพัฒน์. (2560). ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทย (พ.ศ. 2475 –ปัจจุบัน): ข้อสังเกตในเชิงทฤษฎี. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุม วิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการ สาธารณะยุคดิจิทัล ครั้งที่ 5 “การบริหาร กิจการสาธารณะยุคดิจิทัล: กฎหมาย ความเป็นธรรม และการกลับคืนสู่ ประชาธิปไตย”. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Gabriel A. Almond & Sidney Verba. (1956). The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston: Little Brown & Company.

Santaphan, C. (1999). Thai Political Culture: the true Constitution that has Never been Abolished. Online. Retrieved Janury 10 2019. from : <http://www.publaw.net/publaw/view.aspx?id=1014>

Joyce, P. (2015). Politics: A complete introduction. London: Hodder and Stoughton.